

GIANT STEPS - OP WEG NAAR JAZZHUB VAN HET OOSTEN

STEDELIJKE JAZZDROOM

Jazzhub van het oosten, kort Jhoost (werktitel) is een huis dat Nijmegen als diverse en spannende jazzstad weerspiegelt. De partners - Brebl, Festival Jazz International Nijmegen, Meneer Otis, Music Meeting en Podium JIN - bundelen hun krachten, kennis en contacten om deze plek zo volledig mogelijk te maken, de kamers te vullen met hun eigen identiteiten en samen één jazzhuis te bouwen. Een collectief podium waar alles samenkomt, programma, talent- en projectontwikkeling, professionalisering en het publiek, als eerste stap in de richting van een mogelijke, nieuwe, overkoepelende organisatie. Zoals een ensemble bestaat uit verschillende muzikanten die ieder hun deel bijdragen aan een gezamenlijk, vollediger geluid, en uit golfbewegingen van een solo pakken en een solo begeleiden, zo slaan de Nijmeegse jazzpartners de handen ineen om met hun eigen kracht en focus bij te dragen aan dit overkoepelend en overstijgend geheel. Een levendige cultuur is van cruciaal belang om een stad en haar inwoners scherp, jeugdig en betrokken te houden, om verhalen te kunnen delen en om mensen aan te trekken en te verbinden. Wij geloven dat, als we deze droom kunnen verwezenlijken en deze plek kunnen stichten, we Nijmegen als jazzhoofdstad op de lokale, regionale, nationale én internationale kaart kunnen houden en die rol kunnen uitbreiden.

NIJMEEGSE JAZZ IN VOGELVLUCHT

In 1968 sluit de Stella Kelder definitief haar deuren. Het is een legendarische plek, die donkere, rokerige poptempel opgebouwd uit de puinhoop van de benedenstad. Die kolkende kelder aan de Muchterstraat: jong, wild Nijmegen weet dat dáár, tien meter onder straatniveau, de revolutie plaatsvindt. Vanaf een binnenplaats loop je dertig treden naar beneden, een lang dik touw is de enige veiligheidslijn die je langs een uitgesleten trap de kelder in leidt waar je Amerikaanse jazzlegendes Johnny Griffin en Donald Byrd ziet spelen, waar je de Nederlandse *scene* vertolkt ziet worden door Rita Reys en Pim Jacobs en waar je drummer Pierre Courbois een compleet nieuwe stroming binnen het genre ziet uitvinden: *free jazz*. De deuren van Stella gaan eind jaren zestig ten slotte dicht, maar dan is de jazzmuziek al lang uit de kelder verdwenen, verdrongen door de lucratievere popmuziek.

Hoewel Stella Kelder de deuren sluit, is de geest uit de fles. In 1975 wordt de Werkgroep Improvisatie Muziek, WIM, opgericht, dat met aanjagers Bo van de Graaf, Wim Westerveld (oprichter tevens van het Nijmeegse muziekfestival Music Meeting, dat vanaf de eerste editie in 1985 jazz en improvisatie programmeert) en Michiel Braam huishoudt in O42, en zo binnen- en buitenlandse grootheden als Sun Ra en Steve Coleman naar het legendarische culturele centrum aan de Oranjesingel 42 haalt. Jazz lééft in de stad, en waar popmuziek de jazz een decennium eerder verdrong uit de donkere kelder aan de Muchterstraat, zo heeft O42 parallel aan het meer pop-geörienteerde Doornroosje een eigen plek. O42 biedt een alternatief, een kennismaking met nieuw en anders, werelds én regionaal en de uitwisseling daartussen, en laat zien: hier is plek voor, dit mag er zijn. Tot in 2000 ook de deuren van het culturele centrum sluiten.

Met O42 valt hét jazzpodium van Nijmegen abrupt weg. Om die reden wordt in 2001 Jazz & Impro Nijmegen opgericht. Vastbesloten om jazz niet te laten verdwijnen uit de stad, neemt JIN zich voor de podiumfunctie van O42 te doen herleven. Jazz zwerft rond in de stad, decentraliseert. JIN begint in café The Shuffle, krijgt vervolgens in cultuurcentrum De Lindenberg een ruimte, verhuist naar LUX, dan naar Brebl en organiseert inmiddels al twee jaar in de Thiemeloods. Ook zijn er wekelijkse jazzsessies in café Odessa tot de tent in 2011 dichtgaat, wordt door Meneer Otis het meerdaagse zomerfestival Otis Park (tijdens de Nijmeegse Vierdaagsefeesten) georganiseerd, en wordt in 2014 het broei- en bloeinst Brebl op de Honig opgericht, een jazzpodium voor experiment en laagdrempeligheid. Deze uitwaaiing over de stad leidt tot veel uitwisseling en samenwerking, met als lichtend voorbeeld het jaarlijkse Festival Jazz International Nijmegen, waarbij alle partners in Nijmegen samenwerken om een internationaal meerdaags jazzfestival neer te zetten.

JAZZ UIT NIJMEGEN

De diversiteit aan initiatieven heeft geleid tot een herwaardering en heropleving van de Nijmeegse jazzscene onder een nieuwe generatie: saxofoniste Kika Sprangers' vierde album *Mind's Eye* kreeg vier sterren in *De Volkskrant*; saxofonist Loek van den Berg werd door *NRC* uitgeroepen tot jazztalent van het jaar en won de Edison 2023, categorie nieuwkomer; bassist Teun Creemers oogstte succes met de negenkoppige band Raad van Toezicht en maakt nu furore met *NAAMU*; drummer Jimmy Hueting

werd in 2020 uitgeroepen tot één van de 101 Nieuwe Talenten van het *NRC*; drummer Thomas Jaspers; contrabassist Jort Terwijn en pianist Daniël van der Duim - slechts een paar van de meest veelbelovende nieuwe jazzmuzikanten met Nijmeegse roots.

DE SOM DER DELEN

Dolf Jansen grapte eens: 'Jazz is vier mensen die twee dingen afspreken. Wanneer te beginnen en wanneer te eindigen.' Er is een begin en er is een eind, daartussenin kan alles gebeuren. Op Bill Evans' bekendste livealbum *Waltz for Debby* hoor je tijdens en tussen de nummers door glazen klinken en mensen praten, lachen. *Kind of Blue* werd opgenomen zonder repetitie en met enkel wat aantekeningen van Miles Davis voor de muzikanten om overheen te improviseren - ze hadden geen idee wat hen te wachten stond. De achttienjarige programmeur Vera Brandes overtuigde een oververmoeide, teleurgestelde Keith Jarrett om tóch te spelen, ook al was half twaalf 's avonds het enige beschikbare tijdslot en was de geleverde vleugel kleiner dan gevraagd, ondermaats en ongestemd. Hij speelde en wat ontstond was *The Köln Concert*, een van zijn bekendste werken.

Als alle radertjes in elkaar klikken, of dat nu muzikanten in perfecte synergie zijn, de overtuigingskracht van een jonge, gedreven muziekprogrammeur tegenover een toegeeflijke pianist of verschillende partners die één ideaal nastreven, kan er iets unieks en transcendentaal ontstaan. Er is een begin en er is een eind. Daartussenin kan alles gebeuren, zolang die ruimte er maar is. Een ruimte van vrijheid en van experiment, van uitdagen en uitgedaagd, uitnodigen en uitgenodigd worden, een muzikale ruimte én een fysieke ruimte. Een ruimte om naartoe te kunnen gaan, als artiest en als liefhebber, om te kunnen blijven en om na omzwervingen naartoe terug te kunnen keren. Een plek met openzwaaiende deuren waar iedereen welkom is, waar gewerkt en gespeeld wordt, waar je je altijd verstaanbaar kunt maken, waar je simpelweg kunt *zijn*. Een thuis.

Nijmegen wil de titel 'Jazzhoofdstad van het Oosten' blijven verdienen en verdedigen, en wil om die reden nieuwe, spannende en andere muziek in de stad dit thuis bieden.

JHOOST

De Nijmeegse partners Brebl, Festival Jazz International Nijmegen, Meneer Otis, Music Meeting en Podium JIN richten een gezamenlijk podium op voor jazzmuziek en aanverwante nieuwe, spannende en andere muziek naast en aanvullend op de huidige podia van Doornroosje, LUX, en De Vereeniging. Dit jazzhuis vestigt zich op een centrale en goed bereikbare plaats: een plaats die zichtbaar is in en verbonden is aan de stad en die toegankelijk en laagdrempelig is, zowel qua uitstraling als praktische bereikbaarheid. Daarnaast is dit podium veelzijdig, met meerdere zalen van verschillende grootte en *feel*, met werkruimtes en een ontmoetingsplek, een creatieve plek op een locatie waar ondernemerschap, historie, cultuur en samenleving elkaar vinden en versterken.

Jhoost is een plek waar alles mogelijk is: van toonaangevende artiesten tot eerste oefeningen en experimenten op het podium, en alles ertussenin. Daarvoor zien we meerdere ruimtes voor ons: een grote zaal waarin internationale concerten worden geprogrammeerd, een meer intieme zaal voor binnenlandse acts en artiesten en een kleine zaal voor de aanstormende talenten en experimenten, de meest breekbare luisterervaringen. Ten laatste is er een café of foyer voor de informelere evenementen zoals de jamsessies en een open podium-avond. Jhoost wil alles kunnen zijn en alles kunnen faciliteren.

TALENTONTWIKKELING

Jhoost wil zich expliciet verbinden aan makers. In Jhoost maken we ruimte voor artistieke ontwikkeling, de aanleg van een (internationaal) netwerk, bereik van en interactie met publiek, en het maken van naam. We richten repetitieruimtes in waar wordt geoefend en opgenomen. Ook stellen we deze repetitieruimtes beschikbaar voor residenties van binnen- en buitenlandse makers voor werk en onderzoek.

Daarnaast willen we ontvankelijk zijn en onze deuren openstellen: we organiseren publieksavonden die gericht zijn op de uitwisseling tussen toeschouwers en (beginnende) makers. Dat doen we op drie manieren: allereerst een werkplaats, waarbij muzikanten met collega-muzikanten en luisteraars nieuw werk kunnen voorleggen en bespreken. Ten tweede organiseren we een open podium, waarin muzikanten gloednieuw werk kunnen uitproberen. Ten derde hosten we jamavonden, waarop iedereen mee kan doen.

Deze broedplaats verbinden we aan festivals en evenementen in de stad: enerzijds faciliteren we een podium waarop geprogrammeerd kan worden. Anderzijds leveren we juist inhoud: beloftevolle makers (uit residentietrajecten, uit de werkplaats of van het open podium) bieden we een podium op die festivals en evenementen, waarmee we hun ontwikkeling voortzetten, Jhoost als ontwikkelplek-en-podium aantrekkelijker maken voor makers én kwalitatief goede programmering 'uit eigen stal' leveren.

INBEDDING

Om Jhoost te verwezenlijken en vervolgens te verduurzamen, willen we ons wat betreft onze pijlers podium, professionalisering en publiek op meerdere lagen inbedden: op lokaal, regionaal, landelijk en internationaal niveau. Dit bereiken we door samen te werken met partners buiten ons directe netwerk. We zoeken contact met de leerinstellingen in Nijmegen om muziek onderdeel van het curriculum te maken, deel van een vrije minor of een cursus die te volgen is met een sport- en cultuurabonnement, en met culturele studentenorganisaties als Cultuur op de Campus om samen met studenten programma te maken en zo tot meer uitwisseling te komen voor en achter de schermen. Ook werken we samen met ArtEZ hogeschool voor de kunsten in Arnhem, in het bijzonder de bachelor Jazz & Pop, waar we fungeren als werkplaats en podium voor de muziekstudenten.

Door een stevige samenwerking met ArtEZ op te zetten, kunnen we naast de lokale inbedding bouwen aan onze regionale aanwezigheid, met de ambitie om hét jazzhuis te worden van regio 025. We initiëren daarnaast samenwerkingen met jazzorganisaties in Den Bosch (o.a. Jazz in Duketown) en Venlo (o.a. JazzOUT Fest Limburg) om zo de bovenste punt van een interprovinciale driehoek te vormen én een ontmoetingsplek voor makers die in deze en nog andere steden (Deventer, Burgerweeshuis; Zwolle, ArtEZ Jazz & Pop) opereren.

Ten laatste opereren we internationaal: de grensligging van Nijmegen maakt het voor de hand liggend om contact te leggen met partnerorganisaties in het Ruhrgebied, organisaties in Düsseldorf, Dortmund en Keulen, zodat internationale artiesten en bands niet altijd naar de Randstad hoeven, en artiesten die zich bij ons ontwikkelen een korte lijn naar een internationaal podium hebben. Met onze residentietrajecten willen we makers uit het hele land en daarbuiten naar hier halen: beginnende makers die zich bij ons komen ontwikkelen en ervaren makers die ons en 'onze' makers iets kunnen leren. Deze residentietrajecten willen

we inrichten en aanscherpen in gesprek met partnerorganisaties met vergelijkbare trajecten en visies, met als ambitie om makers en ervaring met hen uit te wisselen. Zo werken we aan een internationale infrastructuur, die makers aan makers, makers aan publiek en publiek aan publiek verbindt, die jazz levend en vernieuwend houdt.

Een stevig jazzhuis in Nijmegen is, kortom, een cruciaal knooppunt in de regio, in het land en tussen landen.

Jazz is sinds Stella Kelder in de jaren zestig opdoekte nooit meer uit Nijmegen verdwenen, maar juist blijven rondzwerven en zich altijd blijven heruitvinden. Met Jhoost willen de Nijmeegse jazzpartners een nieuw, gezamenlijk thuis geven aan jazz. Een ontmoetingsplek voor makers en liefhebbers, een plek voor vrijheid om te experimenteren en om fouten te maken, voor niche en nieuw, voor al het onverwachte dat kan gebeuren tussen het begin en het eind.